

SMJERNICE ZA PRUŽANJE ZAGOVARAČKOG DOPRINOSA ORGANIZACIJA CIVILNOG DRUŠTVA U BIH U PROCESU EVROUNIJSKIH INTEGRACIJA: POLITIČKI KRITERIJ

Lejla Ramić-Mesihović

INICIJATIVA ZA MONITORING
EVROPSKIH INTEGRACIJA BIH

www.eu-monitoring.ba

Sarajevo, decembar 2022.

ISSN: 2303-6079

SADRŽAJ

SKRAĆENICE	3
UVOD	4
INSTITUCIJE I RADNA TIJELA S PREGLEDOM NADLEŽNOSTI PO MEHANIZMU KOORDINACIJE	5
ZAGOVARAČKE SMJERNICE	8
Kontekstualna analiza	8
MJERENJE NAPREDOVANJA	12
Lista pitanja za samorefleksiju	13
Zagovaranje i lobiranje	14
LITERATURA	15
O INICIJATIVI	16

Edicija *Human Rights Papers* Sarajevskog otvorenog centra

Broj publikacije: 64

Naslov: *Smjernice za pružanje zagovaračkog doprinosa organizacija civilnog društva u BiH u procesu evrounijskih integracija: Politički kriterij*

Autorica: Lejla Ramić-Mesihović

Urednik: Edo Kanlić

Lektura: Mirnes Sokolović

Prelom/dizajn: Lejla Huremović

Izdavač: Sarajevski otvoreni centar (www.soc.ba) u ime Inicijative za monitoring evropskih integracija BiH (www.eu-monitoring.ba)

Za izdavača: Emina Bošnjak

© Sarajevski otvoreni centar

Nekomercijalno umnožavanje, fotokopiranje ili bilo koji drugi oblik reprodukcije cijele publikacije ili njezinih dijelova poželjno je, uz prethodno pismeno informisanje izdavača na e-mail: office@soc.ba.

Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost njene autorice.

SKRAĆENICE

DEI – Direkcija za evropske integracije

EU – Evropska unija

OCD – Organizacije civilnog društva

SSP – Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju

UVOD

Organizacije civilnog društva (OCD), obuhvatajući u širem smislu ne samo nevladine organizacije, već i medije i akademsku zajednicu, često nailaze na prepreke pri pružanju doprinosa u procesu evrounijskih integracija. S jedne strane, OCD nerijetko nisu sigurne u raspodjelu nadležnosti institucija i radnih tijela, prevashodno zbog sistemski ustanovljenih i politički uslovljenih nedoumica vezanih za nadležnosti, ali i zbog nedovoljne informisanosti i upućenosti u zadatke, hijerarhiju i ulogu svake od tih institucija.

S druge strane, često se vidi da i predstavnici tih institucija i tijela ne razumiju značaj i koristi saradnje sinergijskog djelovanja s OCD. To uveliko ima veze sa često fragmentisanim zagovaračkim djelovanjem. Nerijetko dovode značaj i kompetentnost OCD u pitanje, što također treba promijeniti.

Može se zaključiti da s obje strane postoji potencijal za komplementarnost u doprinosu integrativnom procesu, ali istovremeno i OCD i institucije se često nedovoljno dobro razumiju i koordinišu. S jedne strane, glas civilnog društva se može bolje čuti unutar sistema vlasti, a s druge strane veliki broj kvalitetno prikupljenih i obrađenih informacija, istraživanja s terena i analiza može uveliko doprinijeti kvalitetnijem, informisanijem donošenju političkih odluka, zasnovanom na konkretnim primjerima i dokazima.

Politički kriterij iz Kopenhagena posebno može biti zahtjevan zbog velikog broja ne uvijek očitih zainteresovanih strana (formalnih i neformalnih), u svakoj zemlji koja aspiriše da se pridruži Evropskoj uniji. Ovaj informativno-zagovarački dokument nastaje u kontekstu odsustva nacionalnog programa za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije¹, što je jedna od preporuka iz Mišljenja Evropske komisije o spremnosti Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropskoj uniji (EU)². Usvajanje ovog dokumenta biće jasan znak da je nedoumicama vezanim za nadležnosti unutar BiH kraj, pa će i proces zagovaranja u tim uslovima, biti mnogo jasniji i efektivniji.

1 engl. National Programme for Adoption of the Acquis Communautaire (NPAA)
2 Aneks 1 Izvještaja Evropske komisije za BiH, za 2022. godinu; https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/bosnia-and-herzegovina-report-2022_en

INSTITUCIJE I RADNA TIJELA S PREGLEDOM NADLEŽNOSTI PO MEHANIZMU KOORDINACIJE

Proces evropskih integracija je sveobuhvatan i uključuje mnogo strana. Ključnu ulogu za državne nadležnosti u ovom procesu, ali i za koordinaciju procesa sa entitetima i drugim nivoima vlasti u okviru njihovih nadležnosti, ima Vijeće ministara BiH i njemu pripadajuća Direkcija za evropske integracije (DEI)³. DEI je osnovana 2003. godine kao stalno tijelo zaduženo za koordinaciju aktivnosti i nadzor nad provođenjem odluka od značaja za evropske integracije. Također, aktivnosti DEI uključuju i koordinaciju svih aktivnosti s EU i proces usklađivanja bh. zakonodavstva i praksi sa pravnom stečevinom EU. Ova, kadrovski veoma dobro kapacitirana državna institucija, bavi se i koordinacijom pomoći, koju EU daje BiH. Međutim, dobar, efektivan i neometan rad DEI dokazano zahtijeva odsustvo političkih i drugih blokada. DEI odgovorna za ocjenu da li su zakoni usvojeni na državnom nivou usklađeni sa *acquis-em*, dok vlade dva entiteta i Brčko distrikta izvode vlastitu ocjenu usklađenosti.

Iako je od samih početaka strukturisanijeg procesa integrisanja u EU na pragu 21. vijeka Bosna i Hercegovina imala funkcionalno međuinstitucionalno razumijevanje o tome kako može iznijeti zadatke iz integracionog procesa, u avgustu 2016. godine uspostavljen je sistem koordinacije u procesu evropskih integracija.

Ovaj „mehanizam koordinacije“ kreiran je s ciljem da državi obezbijedi dosljedan stav o svim pitanjima EU, uključujući i u svrhu učešća u tijelima SSP-a. **Mehanizam koordinacije** uključuje preko 1.400 državnih službenika iz 14 izvršnih organa sa tri nivoa vlasti; DEI djeluje kao njen sekretarijat i stručna podrška. Uključuje 36 radnih grupa koje pokrivaju sva poglavlja pravne stečevine EU, kao i političke i ekonomske kriterijume. Rad ovog mehanizma često je prepušten dnevnom političkoj vjetrometini. Situaciju dodatno otežava i odsustvo strateškog dokumenta, kako propisuje Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) i njegovo usvajanje treba postaviti kao prioritet. Taj dokument treba da odražava ulogu različitih nivoa vlasti na osnovu njihovih odgovarajućih nadležnosti, uz definisanje obaveza, izvršilaca i okvirnih rokova u procesu integrisanja.

Za provođenje vertikalne koordinacije procesa evropskih integracija u Bosni i Hercegovini, uspostavljena su sljedeća zajednička tijela: a) Kolegij za evropske integracije b) ministarske konferencije c) Komisija

3 Tekst Zakona o Vijeću ministara BiH: <https://www.izbori.ba/Documents/documents/ZAKONI/POZVM110508.pdf>

za evropske integracije i d) radne grupe za evropske integracije⁴.

Na najvišem političkom nivou, **Kolegij za evropske integracije**, koji čine predsjedavajući Vijeća Ministara BiH, predsjednici vlada entiteta te Brčko distrikta, raspravlja i dogovara pitanja koja se ne mogu rješavati na drugim nivoima Mehanizma. Odluke donesene u okviru mehanizma koordinacije nisu pravno obavezujuće. Kada se postigne dogovor kroz Mehanizam koordinacije, 14 rukovodilaca u skladu s tim donose odluke u odvojenim postupcima.

Ministarske konferencije imaju zadatak da doprinose prevladavanju eventualnih zastoja u ispunjavanju obaveza Bosne i Hercegovine u procesu evropskih integracija, kao i u procesu programiranja pomoći EU, koji nisu mogli biti riješeni u tehničkim i operativnim tijelima. Ministarske konferencije uspostavljaju se u pojedinim sektorskim oblastima u skladu s poglavljima pravne tečevine EU i ustavnim nadležnostima pojedinih nivoa vlasti. Sastoje se od resornih ministara iz Vijeća ministara, vladâ entiteta, vladâ kantona i jednog predstavnika Vlade Brčko distrikta.

Resori za koje postoje ministarske konferencije uključuju: ekonomske i finansijske poslove, poljoprivredu i ribarstvo, pravosuđe i osnovna prava, unutrašnje poslove, za okoliš, rad i socijalnu politiku, zdravlje i zaštitu potrošača, za tržište, trgovinu, konkurentnost, industriju i carine, za transport i telekomunikacije, za energiju, za obrazovanje, nauku, mlade, kulturu i sport, te ostala pitanja. Resorni fokusi navedenih ministarskih konferencija prate potrebu integrisanja i mogu poslužiti kao orijentir za praćenje i zagovaračko učešće u ovom procesu.

Komisija za evropske integracije raspravlja i dogovara se o pitanjima koja se ne mogu rješavati na nivou radnih grupa. Stalni članovi Komisije su: a) direktor Direkcije za evropske integracije; b) po jedan predstavnik vlada entiteta koji je u ime vlade entiteta zadužen za poslove koordinacije procesa evropskih integracija; c) po jedan predstavnik vladâ kantona, koji je u ime vladâ kantona zadužen za poslove koordinacije procesa evropskih integracija; d) jedan predstavnik Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine koji je u ime Vlade Brčko distrikta Bosne i Hercegovine zadužen za poslove koordinacije procesa evropskih integracija; e) imenovano lice u ime Direkcije za evropske integracije, u svojstvu sekretara Komisije. (2) Dopunski članovi Komisije su: a) predsjedavajući radnih grupa za evropske integracije; b) po jedno imenovano lice u ime institucija s nivoa Bosne i Hercegovine, entiteta, kantona i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine zaduženih za davanje mišljenja, odnosno ocjenu usklađenosti akata s pravnom tečevinom Evropske unije; c) po jedan član Koordinacionog odbora IPA-e s nivoa Bosne i Hercegovine,

4 Tekst Odluke o sistemu koordinacije procesa evropskih integracija u BiH ("Službeni glasnik BiH", broj: 72/16, 35/18): https://www.dei.gov.ba/uploads/documents/72-16_1602501292.pdf

entiteta, kantona i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine; d) predstavnici drugih institucija sa svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini, u skladu s pitanjima koja su predmet razmatranja Komisije; e) predstavnici nevladinog sektora i akademske zajednice, u skladu s pitanjima koje Komisija razmatra.

Radne grupe za evropske integracije predstavljaju operativna tijela u sistemu koordinacije koja djeluju u skladu sa smjernicama koje definiše Komisija.

Svaka kantonalna vlada ima svog koordinatora za evrounijske integracije. Zavisno od kapacitiranosti i potreba kantona, negdje postoje i uredi posvećeni ovom procesu.

Mehanizam koordinacije korišten je u 2017/18. za dostavljanje odgovora na upitnik Komisije za pripremu Mišljenja, koji su uručeni u februaru 2018. godine, kao i odgovora na naknadna pitanja u februaru 2019. godine. Odlaganja u generisanju odgovora na Upitnik, najčešće su pripisivana otežanom procesu donošenja odluka i stavova u mehanizmu koordinacije.

I Komisija i radne grupe su mjesta na kojima se uspostavljajućim odlukama predviđa mogućnost učešća organizacija civilnog društva, u skladu s diskusionim tačkama. Profilisanje i kapacitiranje OCD za stručne diskusije iz domena koje ova tijela pokrivaju je, stoga, od ključnog značaja.

Kvalitetno zagovaranje u procesu evrounijskih integracija zahtijeva i **redovno konsultovanje strateških komunikacionih dokumenata**, primarno onih koje usvaja Vijeće ministara BiH, na prijedlog DEI. **OCD su u ovim dokumentima pozicionirani kao multiplikatori poruka**, što znači da se na njih računa kada je, ne samo širenje poruka u pitanju, već i uticaj na formiranje stavova i usmjeravanje ponašanja relevantnih za procese donošenja odluka. To je važno polje za identifikaciju zagovaračkog manevarskog prostora.

Ovi dokumenti su važni i za razumijevanje kako institucije vlasti uključene u proces evrounijskih integracija vide i vlastitu ulogu, šta ona uključuje, a šta ne. Trenutno su na snazi „Strategija komuniciranja institucija BiH o procesu pristupanju Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji – od kandidatskog statusa do članstva“ (2020.), Strategija *online* komunikacije (2015.), te Komunikacijska strategija za informiranje javnosti o pristupanju Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji⁵.

Također, bitan je virtualni prostor koji obezbjeđuje opcija e-konsultacija⁶,

5 Pristup dokumentima omogućen putem Internet stranice DEI: <https://www.dei.gov.ba/bs/strateski-dokumenti-i-operativni-dokumenti>

6 Pristup na: <https://ekonsultacije.gov.ba/>

platforma koju administrira Ministarstvo pravde BiH.

Zakonodavna vlast u bh. parlamentima na državnom, entitetskom, kantonalnom nivou i u Brčko distriktu u cijelom procesu je od izuzetne važnosti i, u odsustvu političkih tenzija, ostavlja solidan prostor za saradnju sa OCD. Veoma korisnu shemu za orijentaciju kroz kompleksni bh. institucionalni okvir, svojevremeno je izradio i Twinning projekat podrške parlamentima u BiH⁷ u procesu evropskih integracija.

ZAGOVARAČKE SMJERNICE

Tri su **zlatna pravila uspješnog zagovaranja**: pristojnost, pripremljenost i upornost.

Pristojnost, jer otvara i ostavlja vrata važna za donošenje javnih politika otvorenima. Također, pomaže da se stvori i održi atmosfera povjerenja, osjećaja timskog i komplementarnog rada, omogućava bolji protok informacija i generalno doprinosi boljoj dinamici saradnje.

Pripremljenost, jer doprinosi konciznijem, jasnijem i efikasnijem prenošenju zagovaračkih poruka. Također, to je centralno mjesto dokazivanja i očuvanja kredibiliteta zagovarača. Ovaj kredibilitet se predstavlja, čuva i mjeri ličnim integritetom, znanjem, nepristrasnim pristupom i istinitošću.

Upornost, jer konačan cilj procesa zagovaranja ipak podrazumijeva i želju da se utiče na proces donošenja odluka, te samim tim da se nerijetko utiče i na strukturu i sadržaj moći i uticaja nad donošenjem javnih politika. Vrlo često zna proći više izbornih ciklusa, više saziva u relevantnim državnim tijelima i promjena u administraciji da bi se određena poruka i promjena prihvatila i integrisala u sistem.

Kontekstualna analiza

Kontekstualna analiza daje odgovor na pitanja koje su ključne **barijere za pristup rješavanju problema/pitanja** kojim se želite baviti. One se mogu odnositi na demografiju, geografiju, okolišne faktore, zakonodavni okvir, historijsko naslijeđe, te socijalne i kulturne norme, pristup resursima itd.

Potom, koje bi bile **političke barijere**: tip i način vladavine, vrste procesa donošenja odluka, manevarski prostor za aktere civilnog društva, medije i kolektivno djelovanje. Ovdje je veoma bitno **razumjeti postavljanje prioriteta** u procesima donošenja odluka kao i glavne motivišuće faktore za one koji odluke donose.

⁷ Internet stranica Projekta: http://bih-parliamentary-twinning.eu/uimages/documents/schematic_overview_of_the_levels_of_governance_in_BiH.pdf

Analiza konteksta upućuje i na očite i **potencijalne prilike** za zagovaranje promjene, te ukazuje na moguće načine ostvarenja ciljeva. Procjena i redovno preispitivanje **rizika** također su od ključnog značaja za što uspješniji rad.

Za zagovaranje u procesu evrounijskih integracija posebno zanimljiva, u bosanskohercegovačkim uslovima, može biti analiza političke i administrativne kulture koja također sobom nosi specifične uslove za interakciju. U pravilu, u odsustvu političkih tenzija i sistemskih blokada, zagovarački proces ima jako dobre kontekstualne uslove za djelovanje i učinak. OCD trebaju poznavati zakonitosti rada institucija i tijela koja učestvuju u donošenju odluka, te se već u samom početku zagovaračkog procesa postarati da su institucije upoznate s njihovim radom, rezultatima rada, fokusom i misijom. Stav institucija veoma često zavisi i o demonstriranom stepenu osjetljivosti i razumijevanja uslova u kojima i oni sami djeluju, te pronalaženju zajedničkog imenitelja u što ranijoj fazi zagovaranja. To se posebno odnosi na institucije čije je konstituisanje i funkcionisanje zavisno od političkih interesa i odnosa u zemlji. Recimo, nakon Opštih izbora 2018. godine, političke tenzije su uzrokovale blokadu u formiranju komisija, te time i konstituisanje zajedničke komisije oba doma Parlamentarne skupštine BiH zadužene za evropske integracije. To je za zagovarače značilo insistiranje na efikasnom provođenju izbornih rezultata i funkcionalnosti demokratije (pravni i politički kriterij iz Kopenhagena), praćenje situacije i prilagođavanje dinamike vlastitog rada. Nadalje, dinamika koju je dnevna politika nametnula Mehanizmu koordinacije tokom popune Upitnika unijela je uslovljavanja i blokade čak i u rad radnih grupa. Česta „dešavanja naroda“ po pitanjima transponovanim iz političke arene uveliko su usporavala proces. Ako se sagleda Mehanizam, on strukturalno i nije nužno problematičan. Problematičan je nedostatan nivo kulture dogovaranja i postizanja kompromisa, što ostavlja veliki prostor i potrebu za zagovaračkim djelovanjem. Program integrisanja stvorioće uslove za kvalitetno dinamiziranje zagovaračkih aktivnosti, jer će se znati ko je za šta zadužen i do kojeg roka. Od tog trenutka, maksimizira se i korist djelovanja mreža poput Inicijative i/ili uspostava mehanizma konventa koji bi pokrивao sve oblasti (primjeri Slovačke i Srbije gdje organizacije učestvuju u procesu kao doprinositelji i korektivni faktori, te primjer Crne Gore gdje je konvent više vezan za rad izvršne vlasti).

Konkretizacija i uspjeh zagovaračkog angažmana zavisi od poznavanja sljedećih **elemenata**:

1. Definisane ciljeva, koji su izvodljivi u određenom vremenskom roku/kontekstu. Šta se time želi promijeniti u kratkom, a šta u dužem roku? Ciljevi trebaju biti usaglašeni makar do mjere koja će obezbijediti sinhronizovano djelovanje među OCD i sa institucijama. Cilj može biti bolji imidž BiH u zemljama EU, efikasnije zagovaranje za sticanje

određenog statusa u integrativnom procesu BiH, unapređenje nivoa informisanosti o sistemskim integrativnim procesima u BiH itd. Nerijetko se desi da OCD zaključi da bi u nekoj sferi koja uključuje upravu, npr., bilo dobro da se uključe i intervenišu bez (dovoljno) konsultacija s institucijama, što biva shvaćeno kao nasrtanje na njihove mandate. Zajednička svijest o tome da su intervencije tu da pomognu sistemu koji ostaje i poslije projekata, jača koheziju i međusobno razumijevanje.

2. Identifikovanje **publike** za zagovaračke poruke, te procjena da li one koji je čine dovoljno dobro poznamo. Da li imamo s njima dovoljno očit zajednički imenitelj ili ga tek treba identifikovati i afirmisati kao takvog? (Donosioci odluka, stručna tijela, mediji, teritorijalna zastupljenost zagovaračkih poruka)

3. **Kreiranje poruke.** Poruka mora biti jasna i koncizna. Ako se u procesu kreiranja poruke služimo pitanjima koja nam pomažu da dođemo do nje, vrlo je važno da su ta pitanja nedvosmislena i precizno postavljena. Komunikacija porukom u zagovaračkom procesu u pravilu je nošena pozitivnim diskursom, kako od početka ne bi poticale na neku vrstu otpora zbog načina na koji se plasira. Pri formiranju poruka, treba voditi računa da one budu razumljive identifikovanoj publici, da su dosljedne i zasnovane na razumljivim i mjerljivim dokazima. Također, treba voditi računa da je poruka adekvatna političkom trenutku i u EU i u BiH.

4. **Identifikovanje kanala** za plasman poruke. Poruke se mogu plasirati putem tradicionalnih i novih medija, influensera koji imaju kredibilitet za učešće u identifikovanoj oblasti, online alatki, direktnih učesnika u procesima donošenja odluka, poput članova parlamenata, prvaka procesa, generatora dobrih praksi iz zemalja s kojima je bh. put ka EU uporediv, itd.

5. Preciziranje **metoda plasmana** poruka. Spektar metoda je širok i veliki broj njih je u BiH već u primjeni. Opcije pristupa (5a) **opštoj javnosti** se kreću od oglasa, medijskih priča, uredničkih komentara, kampanja različitog opsega, te lokalno organizovanih događaja. Taktike pristupu medijima uključuju adekvatan odabir komunikacionih alatki, pisanje otvorenih pisanja, saopštenja za javnost, stručnih i aktuelnih komentara, isticanja ugla gledanja s kojim se građani ili identifikovana ciljna grupa mogu poistovijetiti, lokalizacija poruka, insistiranje na informisanom i kredibilnom procesu donošenja odluka, te demonstracija podrške.

(5b.) Taktike za **komunikaciju s političkim akterima** uključuju: jasno strukturisane sastanke za kojima slijedi konkretan dalji slijed događaja, zajedničke aktivnosti, peticije, pisanje dopisa s argumentacijom, kao i pojavljivanje pred zakonodavnim tijelima (maksimalno koristiti

komisijsku fazu odlučivanja u zakonodavnim tijelima u BiH).

(5c.) **Saradnja s administracijama** u BiH može, između ostalog, uključivati sastanke i konsultacije na različitim nivoima, zajedničke aktivnosti, te razmjenu korisnih informacija.

6. Analiza **raspoloživih resursa**. Metoda ima više. Vjerovatno najbrži put analitički metod bi bio SWOT, kojim mjerimo snage, slabosti, prilike i prijetnje. Uvijek se vodi računa da se nadograđuju i koriste već postojeći kapaciteti kad god je to moguće. Pored finansija, kadrova, mobilnosti na terenu i logistike, velika je važnost resursa u vidu za zagovaranje korisnih poznanstava, kontakata, savezništava, izvora bitnih informacija, procjene vlastite stručnosti, te odgovarajućih prilika (npr. mogu uključivati događaje na bitne datume). Također se procjenjuju i kapaciteti za provođenje istraživanja i prikupljanje dokaza za zagovarački proces i kredibilno donošenje odluka, te pristup široj javnosti. Nerijetko se dešava da se povjerenje i saradnja sa institucijama, ali i partnerima u širem smislu ostvari, proširi, intenzivira putem koordinisanih intervencija, koje će se oslanjati ne samo na sadržaj od zajedničkog interesa, već i putem komplementarnog planiranja angažovanja resursa, budući da i same institucije najčešće imaju veoma ograničena sredstva za aktivnosti u procesu evrounijskih integracija. S druge strane, institucije treba uputiti u donatorsku uslovljenost i projektna ograničenja, kako bi njihovi predstavnici i OCD mogli imati zajedničku sliku o manevarskom prostoru za rad.

7. Prema već definisanom cilju ide sa donesenom **strategijom rada i utvrđenim planom akcije**. Tu definišemo prioritetnu oblast, aktivnosti, cilj, vremenski raspored, partnere i/ili saveznike, resurse, procjenu rizika, te naredne korake i eventualnu održivost. U saradnji s partnerima treba biti maksimalno fleksibilan, ali se dogovorenog plana moraju svi držati, koliko god je to objektivno moguće. Ono što je ključna stvar je da se zagovarač sve vrijeme vodi dolaskom do definisanog cilja. O strategiji i planu korisno je konsultovati strateška dokumenta ključnih mapiranih institucija, relevantne kalendare događaja⁸, te ostvariti razumijevanje angažmana ostalih u istoj ili srodnim oblastima.

8. Redovna, interna **kontrola i procjena** tokom provedbe je neophodna za praćenje i eventualne korekcije procesa. Ona uključuje redovne terenske posjete, sastanke s partnerima i zainteresovanim stranama, periodično testiranje strateškog smjera i redovnu evaluaciju provedenih aktivnosti. Nakon svakog zagovaračkog ciklusa poželjno je formirati naučene lekcije i identifikovati nove dobre prakse, kako bi iz ciklusa u ciklus zagovaranje bivalo sve bolje i učinkovitije. Interna komunikacija

8 npr. kalendar događaja Evropske unije: https://european-union.europa.eu/news-and-events/events_en;

Kalendar PSBiH: <https://www.parlament.ba/calendar/EventCalendar>

je, pogotovo u velikim koalicijama i mrežama, od ključnog značaja za koordinaciju, održavanja kursa rada, osjećaja zajedništva, te međusobnog razumijevanja i povjerenja. Također, bitno je zajednički, redovno, vršiti dodatnu reviziju izvorno identifikovanih rizika, gradirati ih i tražiti opcije za ublažavanje njihovih efekata po zagovaračkog djelovanje. Bilo bi optimalno imati u svakom ciklusu revizije i mišljenje stručnjaka iz institucija, kako neki bitan faktor rizika ne bi ostao neprimijećen. Obično je sastanak strukturisan u formi strateškog planiranja najbolje mjesto za kvalitetno formulisanje i usaglašavanje ovih elemenata, te prikupljanje informacija koje se potom mogu pretočiti u zagovaračke strategije.

MJERENJE NAPREDOVANJA

Postavljeni parametri služe za primjer primjene jedne organizacije civilno društva ili mreže.

Opis	Indikator	Izvor/sredstvo verifikacije	Prepostavke/ rizici / rješenja
Zagovaračke aktivnosti	(1) Kumulativni doseg od XXXX na društvenim mrežama (2) Najmanje XXX nastup na tradicionalnim elektronskim medijima	(1) Podaci na društvenim mrežama kojim administrator ima pristup. (2) TV/radio program	(1) (2)
Kontinuirano i koordinisano plasiranje zajedničkih poruka kao praksa	(3) Najmanje X zagovaračke aktivnosti godišnje	(3) Izvještaji, fotografije, press clipping, materijali	...

Broj zajedničkih/ pojedinačnih aktivnosti	(4) Minimalno X	(4) Izvještaji, fotografije, press clipping, materijali	...
Broj učesnika	(5) Minimalni doseg/učešće od XXX osoba	(5) Potpisi, fotografije, svjedočanstva, online brojači	...
Broj kontakata s nadležnim zvaničnicima
Broj sistemskih promjena koje je OCD/Inicijative zagovara	...		
Broj postova na društvenim mrežama pod OCD/Inicijative hashtagom			

Lista pitanja za samorefleksiju

1. Šta je izvor i sadržaj vaše motivacije za uključenost u diskusiju o odabranoj javnoj politici ili tematici?
2. Da li vaš zagovarački proces podrazumijeva i učešće kolega koje imaju snažnu društvenu reputaciju zasnovanu na uključenosti u datoj oblasti?
3. Da li vaša organizacija posjeduje informacije i ekspertizu relevantne za zagovarački proces?
4. Da li su kreatori javnih politika zainteresovani za mišljenje vaše organizacije?
5. Da li vaša organizacija već posjeduje kvalitetno i učinkovito zagovaračko iskustvo? Ako ne, šta bi bila garancija da ćete efektivno voditi zagovaračku inicijativu?
6. Da li postoji nešto zbog čega bi vaša organizacija mogla biti smatrana pristrasnom ili neobjektivnom?

Zagovaranje i lobiranje

Vrlo često se uz proces zagovaranja u procesu evrounijskih integracija poseže i za lobiranjem. Slijedi pregled razlika ova dva pristupa nastojanju da se usmjere procesi donošenja odluka u određenom smjeru, s jasno

definisanim poželjnim ishodom.

<p>Zagovaranje</p>	<p>Uključuje promociju i afirmisanje najboljih praksi i priča o uspjesima; Izradu objektivnih analiza, studija i istraživanja; Ispitivanje ili diskusije o širim, društvenim, ekonomskim i drugim problemima; informisanje o redovnim aktivnostima; Obezbjedenje tehničke pomoći ili savjeta zakonodavnim tijelima, po dogovoru i zahtjevu (npr. na tematskim ili redovnim sjednicama parlamentarnih komisija); Komunikacija o pitanjima koja direktno utiču na život građana i njihov životni standard; Djelovanje putem izgradnje i korištenja koalicija; Obezbjedenje komentara ili istraživanja o javnim politikama i/ili strategijama njihovog provođenja.</p>
<p>Lobiranje</p>	<p>Lobiranje se najčešće povezuje s uticajem na donošenju, promjeni ili ukidanju konkretnog zakonodavstva; Zagovaranje za usvajanje ili odbijanje konkretnog stava, rješenja ili preporuke; Pisanje materijala za lobiranje kojima se podupire pozicija ili konkretna preporuka; pripremanje odgovarajuće argumentacije; direktna komunikacija s ključnim donosiocima odluka (direktno lobiranje); urgiranje u široj javnosti da se utiče na donosiocima odluka (npr. lobiranje na terenu); Posebno dinamiziranje strategije i/ili koalicionih partnera sa svrhom operacionalizacije lobističkih aktivnosti.</p>

LITERATURA

1. Advocacy Tools and Guidelines – Promoting Policy Change; Care International, 2001
2. Ross, Brennah; Nestor, Chiara; Gay, Brittany and Scott, Taylor: “Advocacy vs. Lobbying: What’s the Difference? Understanding Regulations for Researchers & Non-profits”, Research-to-Policy Collaboration, 2021

Internet stranice:

1. Direkcija za evropske integracije – www.dei.gov.ba
2. Evropska komisija – www.ec.europa.eu
3. Ministarstvo pravde BiH - <https://ekonsultacije.gov.ba/>

O INICIJATIVI

Inicijativa za monitoring evropskih integracija Bosne i Hercegovine je neformalna koalicija organizacija civilnog društva koja doprinosi praćenju reformi i nadgleda primjenu politika, prava i standarda Evropske unije, fokusirajući se na pitanja demokratizacije, vladavine prava te ljudskih i manjinskih prava. Više o Inicijativi saznajte na: <http://eu-monitoring.ba/o-inicijativi/>.

Aktivne članice Inicijative su:

Aarhus centar u BiH, Sarajevo
Asocijacija za demokratske inicijative, Sarajevo
BH novinari, Sarajevo
BIRN BiH, Sarajevo
Centar za istraživačko novinarstvo, Sarajevo
Centar za mlade Kvart, Prijedor
Centar za promociju civilnog društva, Sarajevo
Fondacija 787, Sarajevo
Fondacija Cure, Sarajevo
Forum ZFD, Sarajevo
Helsinški parlament građana, Banja Luka
Inicijativa mladih za ljudska prava u BiH, Sarajevo
MyRight – Empowers People with Disabilities, Sarajevo
Oštra Nula, Banja Luka
Sarajevski otvoreni centar, Sarajevo
Transparency International u BiH, Banja Luka/Sarajevo
Tranzicijska pravda, odgovornost i sjećanje, Sarajevo
TRIAL International, Sarajevo
Udruženje „Tolerancijom protiv različitosti“, Doboj
Udruženje Kali Sara, Sarajevo
Udruženje Mreža za izgradnju mira, Sarajevo
Vanjskopolitička inicijativa BH, Sarajevo
Vaša prava BiH, Sarajevo
Zašto ne, Sarajevo
Zemlja djece, Tuzla

Inicijativu koordinira:

Sarajevski otvoreni centar
info@eu-monitoring.ba

Inicijativu podržavaju:

Centar za socio-ekološki razvoj, Banja Luka; Crvena, Sarajevo; ELSA, Sarajevo; Green Council, Sarajevo; Infohouse, Sarajevo; OKC Abrašević, Mostar; Perpetuum mobile, Banja Luka; Vesta, Tuzla; Zeleni Neretva, Konjic.

